

BANSKOBYSTRICKÁ
ARCHITEKTÚRA
DRUHEJ POLOVICE
20. STOROČIA | 1951–1989

V lokalite Štiavničky boli v šesťdesiatych rokoch minulého storočia – v zmysle územného plánu – realizované viaceré športové objekty. Po futbalovom štadióne s atletickou dráhou nasledovala viacúčelová športová hala. Moderne navrhnutá stavba, komponovaná ako jednoduchý horizontálny kubus, umocňuje výraznú rímsa a veľkoplošná presklená plocha pozdĺž celého čelného priečelia. Symetrickú kompozíciu znásobuje centrálné situovaný hlavný vstup. Ústredný priestor haly je prístupný cez vstupný vestibul so schodiskom. Satne, administratívne a technické miestnosti sú umiestnené na prízemí. Pôvodne projektovaná visutá strecha nebola realizovaná. Autorom plastiky pred budovou je sochár Jozef Brežani.

15

Karol Párička | Stavoprojekt Banská Bystrica
realizácia 1964–1965
| ŠPORTOVÁ HALA ŠTIAVNIČKY

16
KRYTÁ PLAVÁREŇ ŠTIAVNIČKY
realizácia 1966
Ladislav Striež | Stavoprojekt Banská Bystrica

Pôvodná mestská krytá plaváreň bola zo stavieb športovo-rekreačného zamerania – v lokalite Štiavničky – dokončená ako posledná. Plavecký bazén slúžil pre tréning vrcholových športovcov i pre rekreačné plávanie obyvateľov mesta. Jednoduchá forma a moderné materiály korešponujú s neďalekým objektom športovej haly. Z ťažiskového priestoru päťdesiatmetrového bazéna s celopresklenou juhozápadnou fasádou bol pôvodne priamy prístup na vonkajšiu terasu. Bazén dopĺňala sauna a ďalšie doplnkové zariadenia. V rámci komplexnej rekonštrukcie, modernizácie a prestavby v roku 2010 (autor architekt Ján Barič) boli okrem zmien vnútornej dispozície realizované z južnej strany objektu aj nové prístavby s detským a relaxačným bazénom.

Komplex dvoch významných stredných škôl je pozoruhodný neobvyklým dispozičným riešením vo svažitom teréne a dokonalým spolupôsobením architektonickej a výtvarnej stránky stavby, hlavne v exteriéroch. Riešenie vychádza z dedičstva československého funkcionalizmu. V priestoroch medzi dvoj- a trojpodlažnými kridlami s učebňami sú vytvorené prestávkové dvory a voľné priestranstvá. Materiálové riešenie priečelí obkladom z prírodného sivozeleneho kameňa, presklenené spojovacie chodby, tvarované schodiská a nádvoria z pohľadového betónu spolu s vodnými a zelenými plochami vytvorili v čase realizácie svojiskú súdobu a autorskú architektúru.

13

Pavel Rek, sochárska spolupráca **Jaroslav Kubička** | Stavoprojekt Banská Bystrica; projekt 1967–1971 | realizácia 1968–1989
pôvodne Stredná všeobecnovzdelacia a Stredná ekonomická škola
| GYMNÁZIUM J. G. TAJOVSKÉHO A OBCHODNÁ AKADEMIA

14
FAKULTNÁ NEMOCNICA S POLIKLINIKOU F. D. ROOSEVELTA
projekt 1973 | realizácia 1981
Štefan Imrich | Zdravoprojekt Bratislava

Veľkorysý komplex v periférnej časti mesta bol vybudovaný pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti v Banskobystrickom kraji. Vo výškovom „dvojbloku“ spojenom premostením je umiestnená lôžková časť. Horizontálny trojpodlažný objekt slúži poliklinike (ordinácie, RTG, laboratóriá) a ostatným zdravotníckym a obslužným zložkám. Na južnej strane areálu je Detská nemocnica, na severnej administratívna budova a transfúzne oddelenie. S 470 000 m³ obostavaného priestoru patrí k najväčším zdravotníckym zariadeniam na Slovensku. Jeho koncepcia, monumentálne rozmery a kompozícia hmôt reprezentujú úroveň architektonickej tvorby na začiatku poslednej tretiny 20. storočia a realizácia materiálno-technická a remeselná úroveň vtedajšieho stavebníctva.

Moderný školský komplex s učebňami pre 400 študentov a internátnym ubytovaním (208 lôžok) bol postavený pre ideovo-výchovnú činnosť Komunistickej strany Slovenska. Hmotová kompozícia stavby ako dominanty severnej siluety mesta je zvládnutá bravúrne. Monumentalitu podporujú gradujúce horizontálne kridla spolu s nástupnými schodiskami na osi hlavného vstupu. Vnútorne funkcie naznačuje rozdielny raster okien. V interiéroch je viaceru spoločenských priestorov obohatených výtvarnými dielami (Jaroslav Kubička, Pavol Uhrík). Nadčasové detaily balkónov a markíz a použitie najkvalitnejších materiálov v rámci vtedajších možností, radia dielo k najlepším realizáciám socialistickej epochy v meste. Pre potreby Právnickej fakulty bola budova čiastočne upravená a v zadnej časti dostavaná.

11

Rudolf Bizoň | Stavoprojekt Banská Bystrica
projekt 1978 | realizácia 1980
pôvodne Krajská politická škola
| PRÁVNICKÁ FAKULTA UMB

12
ŠTÁTNY ARCHÍV V BANSKEJ BYSTRICI
projekt 1987 | realizácia 1993
Ján Hanzel | Stavoprojekt Banská Bystrica

Pôvodne mal byť objekt po technickej stránke najprogressívnejšou stavbou archívu na Slovensku. Žiaľ, jeho dispozícia a objem sa v priebehu projektovania a výstavby niekoľkokrát menili a úvodný veľkorysý zámer sa nepodarilo úplne zrealizovať. Objekt stojí na návrší v okrajovej časti mesta a výrazne sa uplatňuje v jeho siluete. Primárnosť funkčného a technického riešenia zabezpečuje ťažký skelet so zaťažením až 2000 kg/m². Celý kubus je obalený kompaktnými bielymi hliníkovými kazetami. Tieto ho v celkovom pôsobení – spolu s presklenými oblými tvarmi v strohom postmodernom tvarosloví, odľahčujú. Jednoduchú kompozíciu vyzvažuje dvojpodlažná prevádzková časť s dominantnou markízou nad vstupom.

Komplex budov, pôvodne slúžiaci štátnej projektovej organizácii Stavoprojekt, je dielom dvojice skúsených miestnych architektov. Stojí pri komunikácii spájajúcej centrum mesta so sídliskom Sásová a vyníma sa pri pohľade zo severného dopravného obvodu. Jednotlivé bloky sú členené na základe funkčnej náplne priestorov: administratíva a vedenie podniku, veľkopriestorové ateliéry, zasadacia miestnosť, pomocné prevádzky, garáže, hospodársky dvor. Tvoria vyzváženú kompozíciu horizontálnych hmôt predných křídiel s dominantným pôsobením zadných, priebežnými balkónmi rytmizovaných vyšších blokov. Stavbu odľahčuje ustupujúci parter a piliere nesúce poschodia. Dnes je budova sídlom prevádzok viacerých firiem a inštitúcií.

9

Ján Hanzel a **Igor Teplan** st. | Stavoprojekt Banská Bystrica
projekt 1978 | realizácia 1987
pôvodne Stavoprojekt
| AURIS

10
KREMATORIUM
projekt 1967–1970 | realizácia 1980
Igor Teplan st. | Stavoprojekt Banská Bystrica

Budova Krematória leží na zalesnenom svahu v blízkosti cintorína – južne od Banskej Bystrice – pri obci Kremnička. Kompozícia dominantných horizontál s kontrastom vertikály, jednoduchosť a beloba architektonických tvarov v prírodnom prostredí evokujú večný pokoj – miesto, kam človek odchádza z tohto sveta. Funkčné a priestorové vzťahy nevelkej budovy sú sústredené a jasné. Neverejné priestory krematória umiestnené v zadnej časti objektu sú oddelené od prístupu verejnosti schodiskom prerušovaným podestami. Úzka štrbina vchodu sa otvára do predsiene vysokou bránou s reliéfmi výtvarníka Miroslava Ksandra. Hlavné ťažisko obradnej siene tvorí valec s pohyblivou konštrukciou okolo katafalku, obohatený nefiguratívnu výtvarnou kompozíciou Eleny Bellušovej.

V časovej postupnosti tretia stavba bloku zdravotníckych budov v centre mesta. Jeho západná časť bola postavená v medzivojnovom období (1930–1937), zatiaľ čo výstavba polikliniky sa ukončila v roku 1953. Tvaroslovie objektu je pokračovaním predvojnového funkcionalistickej architektúry Československa. Svojou monumentálnou päťpodlažnou konvexnou fasádou uzatvára blok z východnej strany a je ústredným prvkom malého námestia s parkom. V interiéri je oproti vstupu polkruhové presklené schodisko, z ktorého sú prístupné chodby na každom poschodí. Ambulancie sú umiestnené na vonkajšej strane budovy. Kým pravé krídlo slúži lekárske účelom, ľavé krídlo je obytné. V literatúre sa niekedy mylne uvádza autorstvo architektov Kramára a Lukačoviča.

7

autor nezistený | realizácia 1953
pôvodne Okresný ústav národného zdravia
| POLIKLINIKA

8
RIADITEĽSTVO POŠTY A TELEKOMUNIKÁCIÍ
pôvodne Krajský výbor Komunistickej strany Slovenska
realizácia 1972
Ján Hanzel | Stavoprojekt Banská Bystrica

Podľa pôvodnej architektonickej koncepcie mali hlavné výškové dominanty (komplex budov s blokom zasadacej sály a jedálne) vyznieť na hlavnej uličnej osi od železničnej stanice. Tento zámer, ani plánovaná parková úprava s fontánou, však neboli zrealizované. Dnešné plytké nádvorie v tvare L je vytvorené trojpodlažným kridlom a jedinou výškovou stavbou. Administratívna budova so 16 poschodiami je navrhnutá s použitím najprogressívnejších konštrukcií svojej doby. Výťahové šachty, schodiská i ďalšie nosné konštrukcie sú železobetónové a oceľové. Priečelia budovy tvoril ty-pizovaný zaveseň obvodový plášť s presklenenými panelmi. V roku 2003 prebehla jeho komplexná výmena a tá zmenila celkovú farebnosť budovy.

Zámer výstavby tohto obytného súboru predznamenovala už súťaž na regulačný plán mesta v roku 1938, ktorá vytýčila jeho hlavnú líniu – od plánovanej železničnej stanice, kolmo na os vodného kanála mestskej elektrárne. Na tieto myšlienky naviazali projektanti v povojnových rokoch. Technológia tehlovej výstavby im umožnila rôzne variácie v priestore. Riešili ju ako pokračovanie zástavby centrálnej časti mesta s polyfunkčným parterom. Jasná urbanistická osnova, chránené vnútorné dvory, veľa zelene, ihriská, kontinuálne napojenie na mestskú štruktúru v západnej časti, zariadenia pre deti a mládež, ako aj bohatá občianska vybavenosť vytvárajú z neho dodnes obľúbenú štvrť pre bývanie. Na pôvodnej osi vodného kanála bol neskôr vytvorený mestský park a ihriská.

5

Martin Kusý a **Karol Růžek** | Stavoprojekt Bratislava
realizácia 1954–1955
| SÍDLISKO PRED STANICOU

6
MESTSKÝ ÚRAD BANSKÁ BYSTRICA
pôvodne Stredoslovenský krajský národný výbor
realizácia 1955
Štefan Zhorella | Stavoprojekt Nitra

Budova bola postavená na mieste bývalej železničnej stanice. V súčasnosti sa tu stretáva zástavba mesta z obdobia 1. ČSR a povojnového sídliska z päťdesiatych rokov 20. storočia. Svojim historizujúcim slohom patrí k posledným realizáciám architektúry socialistickeho realizmu v Banskej Bystrici. Štvorpodlažný objekt má v hlavnej osi vystupujúci neoklasicistický vstupný rizalit. Z reprezentatívneho vestibulu a dvoch bočných schodísk vedú chodby, z ktorých sú prístupné kancelárske miestnosti po oboch stranách. Bočné kridla budovy vymedzujú rozlohu technického dvora za budovou. Nový interiér zasadacej siene mestského úradu vytvorili v roku 1999 banskobystrickí architekti A. Mikovíny a M. Somora.

POZNÁVACÍ OKRUH

BANSKÁ BYSTRICA

*Či chlieb ješ – toho pieseň spievaj,
kázala nám skúsenosť z druhej strany krásy.
Bola prísnejšia, ako zákon.*
úryvok z básne Mikuláša Kováčo

INFORMAČNÉ CENTRUM BANSKÁ BYSTRICA
Námestie SNP 1, 974 01 Banská Bystrica
tel.: 048 | 415 50 85, mobil: 0907 846 555
e-mail: ic@banskabystrica.sk, www.icbb.sk

VYDAJTE SA NA POZNÁVACÍ OKRUH ZA ARCHITEKTÚROU DRUHEJ POLOVICE 20. STOROČIA V BANSKEJ BYSTRICI

- 1 Pamätník SNP
- 2 Hotel LUX
- 3 Dom kultúry
- 4 Všeobecná úverová banka
- 5 Sídliisko pred stanicou
- 6 Mestský úrad Banská Bystrica
- 7 Poliklinika
- 8 Riaditeľstvo pôšt a telekomunikácií

- 9 AURIS
- 10 Krematórium
- 11 Univerzita Mateja Bela, Právnická fakulta
- 12 Štátny archív v Banskej Bystrici
- 13 Gymnázium J. G. Tajovského a Obchodná akadémia
- 14 Fakultná nemocnica s poliklinikou F. D. Roosevelta
- 15 Športová hala Štiavnický
- 16 Krytá plaváreň Štiavnický

Koordinácia projektu: Ing. arch. Danica Turčanová
 Odborný garant, texty k architektúre: PhDr. Klára Kubičková, PhD.
 Úvodný text: PhDr. Klára Kubičková, PhD.,
 Ing. arch. Danica Turčanová, Ing. arch. Ingrid Krajčovičová
 Mapa: Ing. arch. Tomáš Sobota
 Grafika: Ing. arch. Ingrid Krajčovičová
 Neprešlo jazykovou úpravou.

Vydal Spolok architektov Slovenska, regionálne združenie Banská Bystrica s finančnou podporou Mesta Banská Bystrica.

BANSKÁ BYSTRICA
 DRUHEJ POLOVICE 20. STOROČIA
 1951–1989

Politický a spoločenský význam Banskej Bystrice v druhej polovici 20. storočia sa zakladá, okrem iného, aj na historickom fakte, že počas II. svetovej vojny tu bolo centrum Slovenského národného povstania. Po oslobodení sa Banská Bystrica stáva krajským mestom, jedným z troch hospodársko-správných centier Slovenska. Od päťdesiatych rokov mesto preživa v rámci socialistickej výstavby podobný vývoj ako ostatné mestá na Slovensku. Rekonštruujú a modernizujú sa existujúce továrne, stavajú sa nové výrobné podniky. Okrem stavebníctva sa dynamicky rozvíjajú aj ďalšie odvetvia hospodárstva: obchod, doprava, miestne hospodárstvo, služby.

Mesto poskytuje pracovné príležitosti tisícok obyvateľov z okolia, čo prináša razantný nástup hromadnej bytovej výstavby. Vznikajú nové sídliská s typizovanými objektmi (od šesťdesiatych rokov sa stavia zo železobetónových prefabrikátov): Fončorda, Sídliisko pred stanicou, Na Uhlisku, Na Fortničke a najrozsiahlšie Sásová–Rudlová. Pre sídliská sa budujú nové školy, obchody, sociálne, zdravotné, kultúrne a športové zariadenia. V meste sú založené prvé fakulty vysokého školstva (dnes Univerzita Mateja Bela), v oblasti kultúry Štátna opera, Krajské bábkové divadlo, Stredoslovenské múzeum, Oblastná galéria, Štátna vedecká knižnica, a ďalšie inštitúcie. Väčšinou sa musia uspokojiť s prispôbenými existujúcimi historickými budovami. Jednou z mála výnimiek je celospoločensky podporovaná novostavba Pamätníka SNP, ktorý dodnes patrí k neodmysliteľným symbolom Banskej Bystrice.

Mesto sa výrazne rozrastá územne aj početne. Kým ešte v roku 1950 malo iba 13 605 obyvateľov, za nasledujúcich 15 rokov sa ich počet zdvojnásobil. Ďalší nárast obyvateľstva nastáva aj po roku 1966, kedy boli k mestu pripojené okolité obce. Väčšina z nich vo svojej pôvodnej štruktúre zanikla, resp. sa stala územím pre výstavbu sídliskových satelitov. Do 1970, kedy mala Banská Bystrica už takmer 80 000 obyvateľov boli k nej pripojené obce Jakub, Kostiviarska, Kremnička, Kynceľová, Laskomerské, Majer, Malachov, Rakytovec, Radvaň–Kráľová, Rudlová, Sásová, Senica, Šalková a Nemce.

Ako krajské mesto dostáva novú nemocnicu (v tom čase objemom najrozsiahljšiu na Slovensku), polikliniku, rôzne sociálne zariadenia, nové kapacity cestného a turistického ruchu, športové objekty: viacúčelový štadión na štiavnických, krytý zimný štadión, plaváreň, lyžiarske skokanské mostíky.

Prvý Územný plán mesta bol dokončený v roku 1944 (architekt Kraus, po roku 1945 architekt Karas) a prepracovaný v roku 1948. Riešenie čerpalo aj z výsledkov súťaže na regulačný plán mesta z roku 1938, ktorú vyhral architekt Emil Belluš. Ďalšie územné plány boli vypracované v rokoch 1956, 1965 až 1967, a zatiaľ posledný – dodnes platný, je z roku 1977. V lete roku 2003 začalo Mesto Banská Bystrica s prípravnými prácami na tvorbe konceptu nového územného plánu.

Z hľadiska ochrany architektonického dedičstva bolo v roku 1955 významné vyhlásenie mestskej pamiatkovej rezervácie, ktorá bola jedna z prvých na Slovensku.

Spolu so štruktúrami štátnej správy pôsobili v meste aj socialistickej projektové organizácie (Urbion, Stavoprojekt, Projektový ústav kultúry, ...), v ktorých sa rodili urbanistické koncepcie, návrhy typizovaných stavieb, projekty rekonštrukcii pamiatok, ale i novej modernej architektúry.

Centrálne plánované hospodárstvo dokázalo programovo financovať a realizovať aj veľkorysé zábery, ktoré vznikali pomerne bez prekážok, pretože štátne vlastníctvo (vrátane pôdy i pozemkov) nenarážalo takmer na žiadne obmedzenia. Viaceré stavby sú poznačené stavom realizačnej praxe s obmedzenou materiálno-technickou základňou, hektickým plnením plánov a s tým súvisiacim poklesom kvality remeselnej práce. Neslávnym dedičstvom doby ostali niektoré asanácie pôvodných domov či celých blokov, resp. nerešpektovanie historických urbanistických štruktúr.

Zásadnú zmenu podnietila v novembri 1989 „nezná revolúcia“, ktorá priniesla zmenu spoločenského zriadenia, demokraciu, samosprávu miest a obcí s príslušnými kompetenciami a otvorený trh. Začala sa písať úplne nová kapitola budovania spoločnosti.

S odstupom času možno konštatovať, že mnohí tvoriví architekti v období socialistickej éry (napriek faktu, že všetko bolo poplatné moci a ideológii Komunistickej strany, a napriek rozdeleniu Európy „železnou oponou“) držali krok s medzinárodnými trendmi. V architektonickej tvorbe sa snažili uplatňovať princípy jednoty obsahu a formy, a rešpektovať prírodné, či komplexné urbanistické prostredie. Aj vďaka tomu najpozoruhodnejšie architektonické diela druhej polovice 20. storočia (zväčša dodnes slúžiace svojmu účelu) významne obohacujú architektonické dedičstvo nášho mesta.

Unikátne spojenie pamätníka a múzea patrí k najpozoruhodnejším architektonickým dielam druhej polovice 20. storočia na Slovensku. Po viacerých súťažiach a autorskej príprave bol komplex realizovaný podľa návrhu profesora Dušana Kuzmu a sochára Jozefa Jankoviča. Výtvarná a ideová kompozícia diela je zhmotnená spolupôsobením roz dvojenej hmoty architektúry a súsosia „Obete varujú“. Dynamické sférické tvary muzeálnej expozície sú nadradené horizontálne administratívnej a spoločenskej časti objektu. V podzemnej časti sa nachádzajú depozity a reštaurátorské dielne. Pamätník stojí na výraznom terénnom zlome a je prístupný od centra mesta a monumentálnym schodiskom od nižšie položených nivy rieky Hron. Medzinárodne uznávané dielo je národnou kultúrnou pamiatkou.

Dušan Kuzma, spolupráca Jozef Jankovič
 súťaž 1959 | projekt 1963 | realizácia 1969

PAMÄTNÍK SNP

Kapitulská 23

Námestie Slobody 2

HOTEL LUX

realizácia 1969
 Dušan Boháč, spolupráca Ján Druga
 Stavoprojekt Banská Bystrica

Budova hotela, ktorá stojí v susedstve rozsiahleho parku, patrí k novému mestskému priestoru vytvorenému spolu s Pamätníkom SNP. Prvý naozaj moderný hotel v meste tvorí vertikála šesťnásťpodlažnej hotelovej časti (železobetónový skelet), vyvážená horizontálnou dvojpodlažnou spoločensko-reštauračnou časťou. V jej interiéroch sa nachádza vstupná hala, kaviareň, reštaurácie, salóniky, prednáškové sály a bar. Obvodový plášť oboch podlaží bol pôvodne presklený, čím sa dosiahlo vzájomné prelínanie exteriéru a interiérových priestorov (terasy, átrium na prvom poschodi). Dôkazom krátkeho obdobia rozmachu kvalitnej architektúry na prelome šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov sú aj zakomponované výtvarné diela (keramické reliéfy Jaroslava Kubičku, Imricha Vaneka a sklené kompozície Ľubomíra Blechu).

Hmotová kompozícia vychádza z urbanisticko-architektonického plánu nového mestského súboru (návrh arch. E. Hruška). Výrazná horizontála doplná skulptúrny tvar Pamätníka SNP, ako aj vertikálu susedného Hotela Lux. Fasáda je riešená vyváženou hlavných vodorovných línií so zvislým členením veľkoplášnej presklenenej steny a prepojením s otvoreným átriom. Objekt poskytuje okrem priestorov pre jednotlivé kultúrne aktivity (estrádna sála, komorné divadlo, prednášková sála, kinosála, štúdiá, knižnica) aj priestory pre reštauráciu a administratívu. Veľkorysé riešenie interiérov dopĺňajú výtvarné diela V. Kompánka, M. Lалуha, M. Ksandra, M. Palka, E. Šimerovej-Martinčekovej a ďalších významných umelcov.

Jozef Chrobák, spolupráca Karol Tisončík
 Stavoprojekt Banská Bystrica; súťaž 1961 | projekt 1973 | realizácia 1979 | dostavba 1981

pôvodne Dom kultúry ROH
 DOM KULTÚRY

Námestie Slobody 1

Námestie Slobody 3

VŠEOBECNÁ ÚVEROVÁ BANKA

pôvodne Štátna banka československá
 projekt 1980 | realizácia 1985
 Jozef Chrobák | Stavoprojekt Banská Bystrica

Pôvodný zámer na postavenie Krajského divadla bol zmenený na budovu Štátnej banky československej. Architekt navrhol hmotovú protiváhu budove Domu kultúry ROH v bohato modelovanom päťpodlažnom kubuse s centrálnou bankovou halou na prízemí. Travertínový obklad parteru s úzkymi oknami a lamely z eloxovaného hliníka pred pásovými oknami poschodí vytvárajú na fasáde vyvážené horizontálne a vertikálne členenie. Tvaroslovie a kvalitné materiály evokujú solidnosť a bezpečnosť bankovej inštitúcie. Zámer autora na dotvorenie námestia nízkopodlažnými štruktúrami a parkovými úpravami nebol zrealizovaný.

Jozef Chrobák
 Nové kultúrno-spoločenské centrum v Banskej Bystrici
 urbanistická štúdia, alternatíva, 1975

Fotografie

archívne zábery
 označené pri ľavom okraji úzkym zeleným pruhom
 Archív Stredoslovenského múzea | 7
 Klára Kubičková | 5
 Pavel Rej | 13
 Igor Teplan st. | úvod | 9 | 10 | 11 | 15 | 16

súčasnne zábery
 Tomáš Sobota | titulka | 1 | 2 | 3 | 4 | 6 | 8 | 12 | 14